

Поглед към християнската перспектива към изкуствата

Тим Галънт

През годините много християни са се отнасяли с пренебрежение към изкуствата, като са ги смятали за „недуховно” занимание. „Светско” е да се занимаваш с нещата с естетическа красота като музика, архитектура, рисуване и т.н.

Това обаче не е било норма за църквата и с основание. Свято Писание ни дава добра причина да възхваляваме изкуството, да участваме с него ентузиазирани за слава на Бога.

Небесата прогласяват славата Божия; просторът показва делото на Неговите ръце. [Пс. 19:1]

Писанието ни учи, че Бог е създал човешките същества като телесни творения и това въплътяване (да не го бъркаме с „плътщина”) не се третира като беда. Всъщност, Библията ни учи да изповядваме възкресението на тялото. Дори самата смърт по този начин не е средство за бягство *от* тялото, а входна врата към неговото обновяване и прославяне.

Понеже сме облечени в тяло (въплътени) като дар от самия Бог, ни е казано да прославяме Бога не само в някакво невидимо „духовно” царство, но и в нашите тела (1 Коринтяни 6:20).

Изкуството на всяка крачка по пътя

Въпреки че първото място в Библията, където се споменава музиката е свързано с прокълнатия род на Каин (Битие 4:21), Писанията съответстват на дадената от Бога и заповяданата от Бога роля на изкуството. В действителност Светият Дух беше предаден на определени мъже със специфичната цел да им даде умения в изкуствата за приготвяне на скинията (Изход 31:1-11). И Давидовото добавяне на музика към поклонението в скинията беше прославяне. (в тази връзка виж Питър Лейтхарт „От тишина към песен”).

Положителното място на изкуствата е съвместимо с всеки спасително-исторически етап в Писанието. Тази последователност трябва да бъде отчетена като фактор, когато изграждаме християнски подход към изкуствата. Накратко:

1. Сътворяването в началото включваше движение от безредие към ред – движение, което имаше за последица ясно естетически елементи. Бог е този, който създаде красотата и със сигурност Неговото намерение за нас като хора, сътворени изцяло по Негово подобие е да създаваме красота. И самият Бог дава пример в Своята собствена литература, която включва много поезия и поразителна художествена проза.
2. Естетическият интерес не е единствено старозаветно явление, което отстъпва място на „чистата духовност” в Новия завет. Ранната църква е включвала музика в своето поклонение (1 Коринтяни 14:15б). Точно както в Стария завет, всичко което правим с думи *и* дела трябва да бъде направено за слава на Бога (интересно е, че Колосяни 3:17 следва веднага след препоръката да се пее).
3. Интересът към красотата и славата се придвижва на преден план и всъщност стига до връхната си точка при очакваното повторно създаване на всички неща. Това е видно от възторжения език, с който се описва Новия Ерусалим в Откровение 22. Това основно се поучава в доктрината за възкресението на тялото, което води не до отстраняване на красотата, а до отстраняване на всичко, което я разваля. Това се подразбира от очевидния факт, че описанието на крайното състояние отеква като звуци на музика.

Още много би могло да се каже, но и това би трябвало да е достатъчно, за да разберем че стремежът към изкуствата е нещо естествено за християнина.

Но....какво е „добро изкуство”?

Едно е да си дадеш сметка, че даден стремеж е добър, а напълно различно е да разбереш *как* да пристъпиш към осъществяването на този стремеж, или дори да признаеш дали си успял или не.

Аз не съм експерт по изкуствата и има други, които са предложили по-издържани размишления относно библейските принципи, свързани с тях. Но за да започнем по правилния начин, ето няколко неща, които ми изглеждат напълно верни и ни предлагат главна отправна точка:

1. *Доброто изкуство показва нещо от Бога.*

Бог е първоначалният Създател. Самият факт, че човешките същества могат да творят (макар и не от нищото) е сам по себе си отражение на този, който ни е създал. Ето защо доброто изкуство не се отнася просто до самия теб, то е предназначено да сочи обратно към първоначалния източник.

Това разбира се не значи, че изкуството трябва да поучава по същия начин като една проповед. Така наречения естествен ред е Божието собствено произведение на изкуството и в него Бог се разкрива не толкова директно, както в Писанията. Ето защо е погрешно да си въобразяваме, че единствената допустима музика е тази, чийто текст говори директно за Бога или че визуалните изкуства са оправдани само ако изобразяват сцени от Библията или нещо подобно.

Това обаче означава, че разглеждането на Божия характер трябва да играе основополагаща роля в нашето правене на изкуство. Този характер се разкрива по много начини и можем да дадем много насоки тук от самото създаване, което

разказва за Божията слава и прокламира делата на Неговите ръце (Псалм 19:1). Той се разкрива в Писанието и не само в „когнитивната истина“, която извличаме от неговите думи, но също и от неговата *форма* и *представяне*. На литературно ниво, Писанието - такова каквото е, представлява сбор от разкази, поезия, метафори и т.н., защото Бог е Този, Който е. По този начин, когато търсим да покажем с нашето изкуство нещо от Бога ние изобщо не сме ограничени, а пред нас се отварят огромни перспективи за творчество.

2. *Доброто изкуство казва истината.*

Това разбира се е естествена последица от (1): Бог е истина; Той е висшата реалност; ето защо това, което Го изважда наяве е съобщаването на истината.

Казването на истината в изкуството не е съвсем същото нещо като идеята, че всеки художествен стремеж е вербално предаване на „факти“. Спомням си, че баща ми не харесваше аз да чета романи, понеже те не били „истинни“. Но това е погрешно разбиране за това какво включва истината. Самият Исус разказваше притчи. Във всеки случай, по същата логика никое невербално изкуство не би могло да е допустимо, което е абсурдно.

Въпреки това доброто изкуство казва истината. Един добър роман обяснява състоянието на съгрешилото човечество. Добрата музика казва истината за естетиката като отразява начина, по който Бог е подредил красотата в създадения ред (виж следващата точка за пример за това). Дори фентъзито като литературен жанр може да каже истината ефективно (спомнете си за „Хрониките на Нарния“ на Клайв Стейпълс Луис – едно забележително доказателство за това).

3. *Доброто изкуство поддържа чудесен баланс между изненадата и реда.*

Вече отбелязахме, че седмицата на сътворението беше процес на довеждане на първоначалното безредие до състояние на подреденост. Винаги след когато нещо се подреждаше, беше обявявано от Бога за добро. Това върви против често срещаното съвременно становище, което приема, че творчеството и редът са естествени врагове. Креативността включва способността да внасяш ред.

Независимо от това този ред не е статичен и отегчителен. Въпреки, че според някои математиката е някакъв вид изкуство (и вероятно те са прави), все пак има разлика между математиката и креативните изкуства. Обикновено не търсиш изненада в математиката, но създаването се стреми към изненада. Ние можем да видим това в резултатите от собственото творение на Бога. Спирайки за момент, за да проучим величието на красотата на природата сме принудени да признаем чувството на удивление – дори нещата, които сме виждали преди, може би ежедневно. И разбира се има изненада в комбинацията от весело настроение и красота, които могат да бъдат открити в много от Божиите създания. Красотата не е продукт на силогизъм. Тя включва ред, но редът идва сам в създаването, само когато е балансиран с нещо като изненада.

Още веднъж, би могло да се каже много, но се надявам, че тези само леко щрихиращи мисли ще ви бъдат от полза, докато размишлявате за изкуствата и докато ги *цените*.

© Тим Галънт. Статията е преведена и използвана с разрешението на автора от <http://www.truth-and-beauty.com/perspective.php> .

Превод: Петранка Русева